

4. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) : учебник. Москва : Высшая школа, 1990. 253 с.
5. Морозов М.М. Пособие по переводу. Москва : Знание, 1956. 160 с.
6. Основи перекладу: граматичні та лексичні аспекти / за ред. В.К. Шпака. Київ : Знання, 2007. 310 с.

УДК 811.133.1'25:791

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.18.34>

СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ ФРАНКОМОВНИХ НАЗВ КІНОФІЛЬМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

TRANSLATION STRATEGY OF FRENCH-LANGUAGE FILM TITLES INTO UKRAINIAN

Гуз О.П.,

orcid.org/0000-0002-2058-1477

*старший викладач кафедри романських мов та інтерлінгвістики
Волинського національного університету імені Лесі Українки*

Хірочинська О.І.,

orcid.org/0000-0002-2441-2654

*старший викладач кафедри романських мов та інтерлінгвістики
Волинського національного університету імені Лесі Українки*

У статті досліджено основні стратегії перекладу франкомовних назв кінофільмів українською мовою. На основі аналізу праць вітчизняних і зарубіжних науковців виокремлено основні функції назв кінофільмів. Названо найважливіші чинники, які мають вплив на переклад назви фільму з однієї мови іншою. Виявлено проблеми та труднощі перекладу франкомовних назв кінофільмів українською мовою. Перераховано основні помилки, які виникають під час перекладу назв фільмів. Скомпоновано дослідницьку базу оригінальних назв художніх фільмів. Розглянуто переклади франкомовних назв українською мовою, проаналізовано основні стратегії такого перекладу. Зазначено, що перекладачі найчастіше користуються такими способами перекладу, як дослівний (прямий), трансформація, цілісна заміна. Наведено конкретні приклади до кожного способу перекладу. Проведено порівняльно-зіставний аналіз оригінальних назв і їх українських еквівалентів. Вказано, що здебільшого франкомовні назви, які перекладаються за допомогою дослівного перекладу, містять: назви професій і соціальний стан головних героїв; імена та прізвища головних персонажів; біографічні назви; назви, що позначають сімейні й особисті стосунки героїв фільму з іншими персонажами; назви, які містять філософські й абстрактні поняття. Під час аналізу стратегії трансформації виявлено, що україномовні перекладачі часто вдаються до лексико-семантичних, граматичних, синтаксичних трансформацій, які відображаються в таких перекладацьких прийомах, як додавання, опущення та вилучення. Показано на конкретних прикладах, що стратегія цілісної заміни назв франкомовних фільмів насамперед простежується у комедіях, любовних мелодрамах, у яких показані стереотипні суспільні упередження, порушуються теми сімейних стосунків, висміюються недоліки французького суспільства. Зроблено висновок про те, що вибір стратегії залежить від вихідної назви фільму, лінгвокультурного навантаження, жанру фільму, глядацької аудиторії та маркетингових стратегій.

Ключові слова: переклад, стратегія, назва фільму, французька мова, українська мова.

The article deals with the main strategies of translation of French-language film titles into Ukrainian. Based on the analysis of the works of domestic and foreign scientists, the main functions of film titles are singled out. The most important factors that influence the translation of the title of the film from one language to another are named. Problems and difficulties of translating French-language film titles into Ukrainian have been identified. The main mistakes that occur when translating movie titles are listed. The research base of original titles of feature films is composed. Translations of French names into Ukrainian are reviewed. The main translation strategies of the French films titles into Ukrainian are analyzed. It is noted that translators most often use the following methods of translation: literal (direct), transformation, holistic replacement. Specific examples for each method of translation are given. A comparative analysis of the original names and their Ukrainian equivalents was performed. It is stated that mostly French-language names, which are translated by literal translation, contain: names of professions and social status of the main characters; names and surnames of the main characters; biographical names; names that denote the family and personal relationships of the film's characters with other characters; names that contain philosophical and abstract concepts. The analysis of the transformation strategy revealed that Ukrainian-language translators often resort to lexical-semantic, grammatical, syntactic transformations, which are reflected in such translation techniques as addition, omission and deletion. It is shown by concrete examples that the strategy of integral replacement of the names of French-language films is first of all observed in comedies, love melodramas,

which show stereotypical social prejudices, raise issues of family relations, and ridicule the shortcomings of French society. It is concluded that the choice of strategy depends on the original title of the film, linguistic and cultural loadedness, the genre of the film, the audience and marketing strategies.

Key words: translation, strategy, film title, French language, Ukrainian language.

Постановка проблеми. Як відомо, сьогодні кінематограф залишається одним із наймасовіших видів мистецтва, який притягує до себе увагу не лише любителів кіно, але й лінгвістів і перекладачів. За умов стрімкої глобалізації світу переклад кінофільмів стає особливим видом міжкультурної та міжмовної комунікації. Зазвичай популярність того чи іншого фільму залежить від його назви, що є своєрідним орієнтиром та інформатором під час вибору фільму, одним із перших факторів, який спонукає глядача до його перегляду та відіграє важливу роль у правильному розумінні та сприйнятті сюжету. Більше того, слово або ціла фраза, котрі виконують функцію назви, повинні давати уявлення про жанр фільму, натякати на зміст і врешті-решт привертати увагу. Кректність формулювання назви є однією з умов правильного розуміння глядачем сюжету й ідеї кінокартини, тому під час перекладу назв кінострічок, призначених для міжкультурної трансляції, перекладач повинен вміти трансформувати їх, щоб забезпечити адекватне сприйняття фільму представниками іншої лінгвокультури [13].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному перекладознавстві існує велика кількість наукових робіт, присвячених вивченню проблем перекладу назв фільмів, це праці І. Алексеевої, Г. Антропової, Л. Бархударова, В. Виноградова, В. Горшкової, Н. Грінченко, З. Громової, Г. Денісової, Т. Ісмаїлової, В. Комісарова, І. Мілевич, Ю. Подимової, Г. Полякової, Г. Ткачової, Ю. Фролової та ін., однак важливим і недостатньо дослідженим питанням залишається переклад франкомовних назв фільмів українською мовою, що зумовлює актуальність обраної нами теми.

Постановка завдання. Метою наукової розвідки є аналіз перекладів французьких кіноназв, досягнення якої здійснюється вирішенням таких завдань: 1) скомпонувати дослідницьку базу оригінальних назв художніх фільмів; 2) розглянути переклади франкомовних назв українською мовою; 3) виділити основні способи перекладу; 4) провести порівняльно-зіставний аналіз оригінальних назв і їх українських еквівалентів.

Виклад основного матеріалу. Художній фільм – це явище, що розкриває пріоритети у житті того чи іншого народу, а також засіб формування картини світу у відтворенні художніх цінностей [7, с. 153]. З огляду на беззаперечну значимість

кінематографу у сучасному світі та перманентне зростання популярності цього виду мистецтва одним із найактуальніших питань сьогодення є переклад у кіно, яке уособлює певним чином соціальне замовлення суспільства. Переклад кінофільмів – дуже важлива галузь творчого і комерційного перекладу, це відповідальний і складний процес, що потребує чималих зусиль від перекладачів. Дослідники вважають: переклад назв фільмів можна порівняти з перекладом афоризмів і прислів'їв, тому що вони мають схожі текстові ознаки та принципово схожий підхід до перекладу [1, с. 242]. Художні фільми покликані розважати, навчати та надихати глядача. Зарубіжні фільми дають аудиторії можливість дізнатися щось нове про людей і культуру країн, котрі беруть участь у їх виробництві. Досить часто саме фільм є головним джерелом і засобом створення образу іншої культури.

Однією з головних складових частин успіху кінофільмів є якісний переклад назв фільмів, що вимагає творчого підходу та поінформованості як із теоретичного боку, так і з практичного. Сучасний перекладач у сфері кіноіндустрії повинен уміти перекладати фільми будь-якого жанру, адже інтерес до фільмів, знятих за кордоном, ніколи не зникне. Назва фільму відіграє важливу роль у розумінні жанру фільму, встановлює зв'язок між назвою та змістом, привертає увагу потенційного глядача своєю оригінальністю [10]. Назва фільму – ключ до інтерпретації фільму, згідно з нею глядач формує власний прогноз щодо змісту кінострічки ще до її перегляду. Дивлячись фільм, глядач сприймає все, що відбувається на екрані, через призму привабливої назви. Окрім цього, назва має властивість налаштувати глядацьку аудиторію на особливий емоційний стан. Вдала та зрозуміла назва для носія іншої мови та культури, не перевантажена граматичними конструкціями, здебільшого є гарантом успіху фільму на кіноринку. За словами Л.В. Ухової та Ю.М. Черніциної, створення ефективної з погляду сприйняття й інтерпретації назви кінематографічного продукту, з одного боку, забезпечує кінопрокатну компанію касовими зборами, а з іншого – є дуже важким процесом [17, с. 101].

В. Леонарді вважає, що назва надзвичайно впливає на успіх або, навпаки, провал фільму, оскільки вона є «першим контактом» або «першим враженням» для публіки [19, с. 127].

В.С. Горшкова підкреслює, що бажання перегляду чи абсолютне внутрішнє відторгнення у потенційного глядача з усією очевидністю доводить важливість і значення назви для подальшої долі фільму як у плані його сприйняття/неприйняття публікою, так і у плані економічному, можливих зборів або збитків [4, с. 32]. Як зауважує Ю.М. Подимова, назва одночасно виконує такі функції: 1) сигнальну (привертає увагу читача); 2) інформативну (дає уявлення про фільм); 3) змістовну (передає основну тему або ідею) – зумовлює зв'язок заголовка з усім змістом фільму [14].

На думку З.В. Громової, назва фільму відіграє декілька дуже важливих функцій, які неможливо було би реалізувати за її відсутності. По-перше, назва ідентифікує фільм, без неї була би неможлива будь-яка розмова про кінематограф, була б ускладнена робота всієї кіноіндустрії, адже позначення фільму необхідне на всіх етапах виробництва – від верхнього рядка у сценарії до назви рецензії у журналі чи Інтернет-порталі. По-друге, без назви фільму неможлива реклама і його подальше просування. По-третє, назви допомагають нам розібратися у нескінченному потоці рецензій, трейлерів, статей, новин, назви допомагають структурувати інформацію про кінематограф і все, що з ним пов'язано. По-четверте, назва – це засіб спрямувати глядацьке сприйняття кінокартини в той чи інший бік. Розставляючи акценти певним чином, виносячи у назву конкретні думки, автори фільму доносять до глядача головну думку картини, її задум [6, с. 33].

У своєму дослідженні Г.В. Антропова дотримується думки, що основними функціями назв кінофільмів є номінативна, інформативна, рекламна й образотворчо-декоративна [2, с. 19]. Ю.Б. Фролова, окрім номінативної та інформативної функцій, виокремлює також експресивно-апелятивну, адже назва психологічно готує глядача до сприйняття фільму, впливає на його почуття та позначається на його емоціях [17, с. 35]. Ю.В. Веденева наголошує на існуванні вторинних функцій назв кінофільмів, таких як: оцінна (оцінка персонажів або подій) і спонукальна (бажання закликати публіку до здійснення конкретних дій) [3, с. 141].

Назва фільму, як і назва будь-якого іншого твору – це дуже важливий компонент усього фільму, котрий вимагає окремого й ретельного ставлення, коли йдеться про переклад. Здійснюючи переклад назв кінофільмів, перекладач має бути професійно обізнаним: правильно й обґрунтовано використовувати ту чи іншу трансформацію під час перекладу, враховувати специ-

фіку перекладу фільмів, що належать до різних жанрів; бути ознайомленим із сюжетом фільму; знати як культуру країни, де був створений фільм, так і культуру країни, мовою якої фільм перекладається; творчо підходити до процесу перекладу та дотримуватися критеріїв, яким має відповідати переклад назви і всього фільму взагалі [9].

Існує безліч чинників, котрі впливають на переклад назви фільму з однієї мови іншою. Одним із таких чинників можна вважати відмінність двох культур, що відбивається на кожній сфері людського життя і робить їх унікальними та неповторними. Окрім культурологічного аспекту, перекладачеві слід враховувати граматичні, лексичні та стилістичні відмінності двох мов. Займаючись перекладом назви фільму, перекладач повинен максимально наближено передати назву до її оригіналу, виконати усі функції реклами з метою впливу на потенційного глядача та здійснити переклад назви фільму, що не буде суперечити його внутрішньому контексту. Під час перекладу назв фільмів найгострішою проблемою для перекладача (зادля отримання якісного перекладу) залишається правильний вибір трансформації, за допомогою якої слід донести до глядача певну частку насиченості інформацією, а саме назву. Це дає можливість зрозуміти загальну сюжетну лінію та викликає чималу заінтригованість і бажання переглянути певну кінострічку. Т.А. Ісмаїлова вважає, що переклад повинен здійснюватися з урахуванням таких факторів, як відмінність систем вихідної мови (ВМ) і перекладної мови (ПМ), розбіжність норм ВМ і ПМ, розбіжність узусів носіїв ВМ і ПМ, інакше мета комунікації не буде досягнута, назва фільму виявиться незрозумілою для цільової аудиторії [8 с. 39].

Працюючи над перекладом назви фільму, перекладачі зіштовхуються з низкою проблем, зокрема їм зустрічаються слова, значення яких важко або неможливо повною мірою передати мовою перекладу. Там, де існують труднощі, існують і помилки. Помилки у перекладі назв фільмів можна розподілити на декілька груп: 1) викликані недостатньою обізнаністю перекладача або просто його небажанням працювати зі словником, що зрештою призводить до створення дослівного/буквального перекладу назви; 2) спричинені відсутністю у перекладача чуття побачити у назві алюзії; 3) зумовлені неспроможністю перекладача виявити стилістичні особливості назви, що призводить до значних стилістичних розбіжностей між назвою-оригіналом і назвою-перекладом; 4) помилки, пов'язані з невідповідністю

назви змісту фільму [18]. Через те переклад назв фільмів стає справжньою лінгвістичною та перекладацькою проблемою, котру не завжди просто вирішити.

Ми проаналізуємо франкомовні назви художніх фільмів, які вийшли на екрани в українському перекладі. Відомо, що французькі кінофільми здавна користувалися в Україні попитом серед шанувальників кіно, адже французький кінематограф – це відмінна якість і смак, шарм і вишуканість, унікальність і неповторність, різноманіття жанрів, високий відсоток естетичності та власна історія. Серед європейських країн Франція займає першу позицію за кількістю кінокартин, які імпортуються на український ринок. Розглядаючи оригінальні французькі назви в україномовному варіанті, зауважимо, що в одних випадках простежується тенденція до абсолютного збереження назви, в інших випадках назви зазнають часткових або кардинальних змін. На нашу думку, великим недоліком є те, що українські перекладачі, на превеликий жаль, здебільшого не роблять самі переклад назви з оригінальних фільмів, а послуговуються перекладами назв, запропонованими російськомовними перекладачами. Перекладаючи франкомовні назви художніх фільмів, зазвичай користуються такими способами перекладу, як дослівний (прямий), трансформація, цілісна заміна [16, с. 106]. Іноді дослівний переклад комбінується з вільним.

Дослівний переклад, на думку більшості спеціалістів, є найпростішим і найефективнішим способом перекладу назв фільмів і застосовується у тих випадках, коли у назві фільму відсутні культурно-специфічні компоненти та відчутні суперечності між формою та змістом [5, с. 122]. Прямий переклад полягає у передачі структури речення без зміни його конструкції та без істотної зміни порядку слів. Якщо у назві не міститься реалій чи лінгвокультурних елементів, незрозумілих глядачеві, така стратегія дозволяє отримати цілком адекватний переклад і зберегти логічні зв'язки вихідної та перекладної мови. Для реалізації стратегії дослівного перекладу перекладачі насамперед використовують такі перекладацькі прийоми, як транскрипція або транслітерація, особливо в тих випадках, коли назва фільму представлена певним онімом, наприклад, антропонімом, топонімом тощо.

Назви французьких кінофільмів, які перекладаються дослівно, досить часто складаються з одного або двох-трьох слів і не викликають труднощів для здійснення рівноцінного українського перекладу. Наявність в обох мовах одна-

кових понять, легкість перекладу власних назв за допомогою транскрипції дозволяють досягнути ідентичності у перекладі. Дослівний переклад у цьому разі забезпечує точну передачу оригінального авторського задуму [15, с. 146].

Здебільшого франкомовні назви, що перекладаються за допомогою дослівного перекладу, містять:

1. Назви професій і соціальний стан головних героїв: «Le Pianiste» (2002) («Піаніст»), «La Danseuse» (2016) («Танцівниця»), «Un Prophète» (2009) («Пророк»), «Le Professionnel» (1980) («Професіонал»).

2. Імена та прізвища головних персонажів: «Marguerite» (2015) («Маргарита»), «Eva» (2018) («Єва»), «Samba» (2014) («Самба»), «Bambou» (2009) («Бамбу»), «Anna» (2019) («Анна»), «Lupin» (2021) («Люпен»).

3. Біографічні назви фільмів: «Marie Antoinette» (2006) («Марія-Антуанетта»), «Molière» (2007) («Мольєр»), «Rodin» (2017) («Роден»), «Guy de Maupassant» (1982) («Гі де Мопассан»), «Camille Claudel» (1988) («Каміла Клодель»), «Jeanne d'Arc» (1999) («Жанна д'Арк»), «Coco avant Chanel» (2009) («Коко до Шанель»).

4. Назви, які позначають сімейні й особисті стосунки героїв фільму з іншими персонажами: «Ma Mère» (2004) («Моя мати»), «Mon roi» (2015) («Мій король»), «Mon garçon» (2017) («Мій син»), «Mon frère» (2016) («Мій брат»), «Une sirène à Paris» (2020) («Русалка в Парижі»), «Mon oncle d'Amérique» (1980) («Мій американський дядечко»), «Ils» (2006) («Вони»).

5. Назви, що містять філософські й абстрактні поняття: «Le passé» (2013) («Минуле»), «L'Avenir» (2016) («Майбутнє»), «Une vie» (2016) («Життя»), «Éternité» (2016) («Вічність»), «La fidélité» (2000) («Вірність»), «La Haine» (1995) («Ненависть»).

Стратегія трансформації назви фільму може бути зумовлена як суто мовними, так і соціокультурними та прагматичними факторами. Проаналізувавши франкомовні назви кінофільмів, які вийшли на екрани у XXI ст., ми дійшли висновку про те, що україномовні перекладачі досить часто вдаються до лексико-семантичних, граматичних, синтаксичних трансформацій, які відображаються в таких перекладацьких прийомах, як додавання, опущення та вилучення. Латвійська дослідниця І. Мілевич звертає увагу на той факт, що останнім часом перекладацькі трансформації дедалі більше зумовлені когнітивними процесами та специфікою мінливої картини світу, а це відображається й у мистецтві загалом,

і в кінематографі зокрема [12, с. 67]. На думку Г.В. Антропової, найбільш поширеною трансформацією у перекладі є модифікація, котра надає перекладачеві певної свободи та простору для творчого підходу [2, с. 17].

Прикладами стратегії трансформації служать такі назви:

1. Додавання: «Les profs» (2013) («Божевільні вчителі»), «Knock» (2017) («Афера доктора Нока»), «Attila Marcel» (2014) («Мій Аттіла Марсель»), «De Gaulle» (2020) («Генерал де Голль»), «Saint-Laurent» (2014) («Святий Лоран. Страсті великого кутюр'є»), «L'école buissonnière» (2017) («Як прогуляти школу з користю»), «Les beaux jours» (2013) («Найкращі дні попереду»).

2. Опущення: «Beaumarchais, l'insolent» (1996) («Бомарше», дослівно: «Бомарше, зухвалець»), «Le Fabuleux Destin d'Amélie Poulain» (2001) («Амелі», дослівно: «Казкова доля Амелі Пулен»), «Thérèse Desqueyroux» (2012) («Тереза Д.», дослівно: «Тереза Дескейру»), «Un long dimanche de fiançailles» (2004) («Довгі заручини», дослівно: «Довга неділя заручин»).

Застосування згаданих трансформацій зумовлене передусім рекламною функцією назв фільмів. Вони дозволяють натякнути глядачеві, яким буде сюжет або жанр фільму, чи просто заінтригувати. Також додавання емоційного забарвлення у перекладі деяких назв фільмів, звичайно ж, із дотриманням жанру, сюжету й оригінальної назви, сприятиме більшій популярності картини.

Незважаючи на основні вимоги, які стоять перед перекладачем (збереження семантико-структурної рівності та комунікативно-функціональних властивостей), випадків зміни назв фільмів у перекладі досить багато [10, с. 145]. Стратегія цілісної заміни є однією з найпопулярніших серед сучасних перекладачів і вимагає від них чималих зусиль, творчих здібностей, особливої майстерності та бездоганних знань про культурологічні особливості обох країн. До повної заміни назви фільму зазвичай вдаються лише у разі неможливості передати прагматичний зміст вихідного тексту через використання реалій, гри слів, навмисно змінених стійких виразів, авторської словотворчості тощо, зміст яких зрозумілий лише тим, хто знайомий із мовною й етнокультурною специфікою соціуму [11, с. 312]. Досить часто перекладачі, котрі обирають прийом цілісної заміни, наражають себе на комунікативну невдачу, і навпаки, приваблива та вдала назва є показником високої професійності перекладача і, звісно, запорукою успіху кінострічки. Досить часто перекладачі свідомо реконструюють фран-

цузьку назву, щоб: 1) логічно її поєднати з тематикою і жанром фільму; 2) виправити малоцікаву назву; 3) усунути труднощі усвідомлення; 4) зробити назву більш милозвучною [15, с. 146].

Проаналізувавши фактичний матеріал, ми виявили, що цілісна заміна назв франкомовних фільмів насамперед простежується у комедіях, любовних мелодрамах, у яких показані стереотипні суспільні упередження, порушуються теми сімейних стосунків, висміюються недоліки французького суспільства тощо. Оскільки режисер знімає фільм, спираючись насамперед на культурні реалії, гумор і менталітет свого народу, іноземному глядачеві не завжди просто їх усвідомити та зрозуміти. Власне, більшість назв французьких фільмів зумовлені певними культурними особливостями, сприйняття яких часто викликає певні труднощі у глядацької публіки, що і змушує перекладачів вдаватися до повної заміни назви. Наприклад, французький фільм «Bienvenue chez les Ch'tis», який вийшов на французькі екрани у 2008 р., а в Україні з'явився у прокаті у 2011 р., був перекладений українською як «Лашкаво прошимо». На наш погляд, це досить вдалий переклад, оскільки назва інтригує незвичним звучанням і відразу дає зрозуміти, що це комедія. Якби перекладач зробив дослівний переклад назви кінострічки «Ласкаво просимо до Шті», вона б не викликала стільки інтересу та резонансу серед україномовних глядачів, оскільки, на відміну від французів, для більшості українців слово Шті (жителі північної частини Франції) нічого не говорить.

Популярний французький фільм «La môme» (2007) про легендарну співачку, королеву французького шансону Едіт Піаф вийшов в український прокат під назвою «Життя в рожевому кольорі». Вибір такої назви зумовлений культурною традицією українського глядача, для якого Едіт Піаф нерідко асоціюється саме з однією з найвідоміших її пісень «La vie en rose». Перекладач навмисно зробив контекстуальну заміну оригінальної назви, оскільки слово *môme* українською перекладається як «дівчинка», що є не зовсім вдалим для українського варіанту назви. Ми вважаємо, що український переклад у цьому випадку є досить оригінальним, оскільки він є більш емоційно наповненим і робить безпосередній натяк на жанр і сюжет фільму.

Наступні приклади теж демонструють тенденцію, коли перекладачі відмовляються від дослівного перекладу назви і вдаються до повної її заміни. Адаптувавши назву до сюжетної лінії, вони намагаються зробити її більш дотепною,

атраکتивною, ефектною, інтригуючою аби уникнути помилкової асоціації в українського глядача та привернути його увагу до перегляду фільму: «Monsieur et Madame Adelman» (2017) («Він і вона»), «Rien à déclarer» (2010) («Митниця дає добро»), «Un plan parfait» (2012) («Заміж на два дні»), «De vrais mensonges» (2010) («Випадковий роман»), «Une fille facile» (2019) («Мое спекотне літо»), «La ch'tite famille» (2018) («Від сім'ї не втечеш»), «En liberté» (2018) («Щось не так з тобою»), «Raid dingue» (2016) («Візьми мене штурмом»), «МІП» (2018) («Гарячі матусі»), «Tais-toi!» (2003) («Невдахи»), «Qu'est-ce qu'on a fait au Bon Dieu?» (2014) («Божевільне весілля»).

Висновки. Отже, проведений нами аналіз фактичного матеріалу показав, що переклад назв

кінострічок – дуже непроста та відповідальна робота. Перекладач повинен творчо підходити до процесу перекладу та дотримуватися критеріїв, яким має відповідати переклад назви й усього фільму взагалі. Під час перекладу франкомовних назв фільмів українською мовою найчастіше застосовуються такі стратегії: дослівний (прямий) переклад назви, трансформація назви та цілісна заміна. Вибір стратегії передусім залежить від вихідної назви фільму, лінгвокультурного навантаження, жанру фільму, глядацької аудиторії та маркетингової політики.

Перспективу нашого дослідження вбачаємо у подальшому вивченні цієї теми, а саме особливостей французько-українського перекладу кінодіалогів, що містять ідіоматичні вирази.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Алексеева И.С. Профессиональный тренинг переводчика : учебное пособие. Санкт-Петербург : Союз, 2005. 288 с.
2. Антропова А.В. Названия американских, английских и российских кинофильмов: сопоставительная характеристика и проблемы перевода : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.20. Екатеринбург, 2008. 28 с.
3. Веденева Ю.В. Функциональная парадигма заглавий поэтических произведений на материале англоязычных стихотворений, предназначенных для детей. *Вестник СамГУ*. 2008. № 60. С. 140–142.
4. Горшкова В.Е. Название фильма как единица перевода и составляющая образа-смысла. *Вестник Пермского политехнического ун-та. Проблемы языкознания и педагогики*. 2014. № 10. С. 26–37.
5. Грінченко Н.О. Стратегії адекватного перекладу назв англomовних кінофільмів, що містять культурно-специфічні компоненти. *Наукові записки Нац. університету «Острозька академія». Сер. «Філологія»*. 2018. Вип. 1 (69), ч. 1. С. 121–123.
6. Громова З.В. Основні помилки при перекладі назв кінофільмів. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки*. 2013. № 9 (1). С. 28–33.
7. Данилова И.И., Мелкумян К.Э. Прагматическая адаптация при переводе названий англоязычных фильмов на русский язык. *Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук*. 2016. № 4. Ч. 2. С. 153–155.
8. Исмаилова Т.А. Перевод названий фильмов. *Вестник Волгоградского гос. ун-та. Сер. 9. Исследования молодых учёных*. 2017. Вып. 15. С. 38–40.
9. Журавель Н.В., Білецька О.В. Особливості перекладу назв художніх фільмів з німецької мови українською. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/7625/7627> (дата звернення: 01.09.2021).
10. Капустіна О.В., Фесенко І.Л. Проблеми перекладу титульних назв. *Інституційний репозитарій «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*. 2017. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/21742/154-157.pdf?sequence=1> (дата звернення: 20.08.2021).
11. Лук'янова Т. Стратегії адаптації при перекладі назв англomовних фільмів українською мовою. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2011. Вип. 15. С. 310–313.
12. Милевич И. Стратегии перевода названий фильмов. *Русский язык за рубежом*. 2007. № 5. С. 65–71.
13. Полякова А.А. Трансформации названий кинофильмов при переводе с английского языка на русский. *Огарев-online*. 2017. № 14. URL: <http://journal.mrsu.ru/arts/transformacii-nazvanij-kinofilmov-pri-perevode-s-anglijskogo-yazyka-na-russkij> (дата звернення: 5.08.2021).
14. Подымова Ю.Н. Названия фильмов в структурно-семантическом и функционально-прагматическом аспектах : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01. URL: <http://www.dissercat.com/content/nazvaniya-filmov-v-strukturno-semanticheskom-ifunktsionalno-pragmaticheskom-aspektakh> (дата звернення: 24.08.2021).
15. Ткачева А.Н. Особенности российской локализации французских кинозаголовков. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. 2019. Т. 12. Вып. 2. С. 144–148.
16. Ухова Л.В., Черниціна Ю.М. Рекламные функции перевода названий зарубежных художественных фильмов. *Верхневолжский филологический вестник*. 2015. № 3. С. 100–107.
17. Фролова Ю.Б. Реализация переводческих трансформаций при переводе на русский язык названий французских кинофильмов. *Известия Саратовского университета. Сер. Филология. Журналистика*. 2009. Т. 9. Вып. 2. С. 34–37.

18. Хоть горшком назови? URL: www.thinkaloud.ru/feature/buz-titles.doc (дата звернення: 18.08.2021).

19. Leonardi, V. Translating film titles: linguistic skills, cultural awareness or marketing strategies? *Язык, коммуникация и социальная среда*. 2011. № 9. С. 180–201.

УДК 81'25

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.18.35>

**ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ЕКВІВАЛЕНТНІСТЬ І ЇЇ РОЛЬ
У КОНТЕКСТІ ПЕРЕКЛАДУ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
(для здобувачів першого (бакалаврського), другого (магістерського) та третього
(освітньо-наукового, PhD) рівнів вищої освіти денної та заочної форм навчання)**

**TRANSLATION EQUIVALENCE AND ITS ROLE
IN THE CONTEXT OF TRANSLATION IN ENGLISH LESSONS
(for full-time and part-time students of the first (Bachelor's),
second (Master's) and third (PhD) levels of higher education)**

Гурко О.В.,

orcid.org/0000-0002-2839-2400

*докторка філологічних наук, доцентка,
завідувачка кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*

У статті описано питання перекладацької еквівалентності та її репрезентації на заняттях з англійської мови для здобувачів першого, другого та третього рівнів вищої освіти денної та заочної форм навчання. З'ясовано, що публіцистичні тексти є багатоаспектними, передають здебільшого об'єктивну когнітивну інформацію, експліковану незалежними від контексту мовними маркерами. У мові газет спостерігаємо не лише спеціальні терміни, але й елементи полеміки, у яких автор почасти виражає власну думку, й відповідно перед перекладачем постає завдання правильної інтерпретації представленої інформації. Питання про вивчення специфіки перекладу лексики у контексті сучасних періодичних газет «The Observer», «The Guardian» та інтернет-видань студійовано у статті. У науковій розвідці виявлено лінгвостилістичну специфіку перекладу газетно-публіцистичної лексики, обґрунтовано трактування тропів як особливого виду мислення та стилістичного прийому та репрезентовано основні типи еквівалентності задля правильного розуміння й майбутнього перекладу текстів газетного стилю здобувачами вищої освіти.

У межах дослідження виокремлено 5 рівнів еквівалентності під час перекладу газетного тексту і вказано на граматичні та стилістичні маркери, які функціонують у межах газетної лексики. Під час перекладу доповідей, інтерв'ю та промов перекладач використовує метафори, іншомовні слова, прислів'я, вигуки, пасивні конструкції, спонукальні звороти.

На основі проаналізованого матеріалу встановлено, що адекватність під час перекладання газетної лексики можна досягнути в тому разі, коли збережено комунікативну функцію та смислове навантаження висловлювань осіб, котрі передають інформацію. Крім того, перекладаючи газетні тексти, варто дотримуватися певної стратегії та пам'ятати про те, що вони мають свій стиль, ідеологію та певні тематичні спрямованості. Перспективу подальших студій вбачаємо у докладному студійованні синтаксичної структури метафор у мові американської преси.

Ключові слова: переклад, газетні тексти, рівні еквівалентності, здобувачі вищої освіти, граматичні та стилістичні маркери.

The article deals with the issues of translation equivalence and its representation in English lessons for full-time and part-time students of the first, second and third levels of higher education. It has been found that journalistic texts are multifaceted, present mostly objective cognitive information, expressed by context-independent language markers. In the language of newspaper, we observe not only special terms but also elements of controversy, in which the author partly expresses his own opinion and accordingly the translator faces the task of correct interpretation of the presented information. The issue of studying the specifics of vocabulary translation in the context of modern periodicals "The Observer", "The Guardian" and online publications is studied. Scientific research reveals the linguistic and stylistic specifics of the translation of newspaper and journalistic vocabulary, substantiates the interpretation of tropes as a special kind of thinking and stylistic approach and represents the main types of equivalence for the correct understanding and future translation of newspaper style texts by higher education students.

Within the framework of the research, 5 levels of equivalence during the translation of a newspaper text has been singled out. Grammatical and stylistic markers that function within the newspaper vocabulary have been pointed out. The translator uses metaphors, foreign words, proverbs, exclamations, passive constructions, and persuasive expressions when translating reports, interviews and speeches.